

LU Akadēmiskās bibliotēkas gaismā

Ar Broces vārdu – tālajā Budapeštā

2011. gada nogalē Budapeštā Etveša Lorānda Universitātē (ELTE), kura ir vecākā un lielākā, kā arī vadošā universitāte Ungārijā (dibināta 1635. gadā), notika izstādes „Johana Kristofa Broces (1742 – 1823) Baltijas zīmējumu un aprakstu kolekcija Latvijas Universitātes Akadēmiskajā bibliotēkā” atklāšana un profesora Raimo Pullata vadībā tapušā enciklopēdiskā darba „J. C. Brotze. Estonica” prezentācija, kura sagatavota, izmantojot LU Akadēmiskās bibliotēkas fondu materiālus.

Johana Kristofa Broces izstāde Budapeštā ir tapusi LU Akadēmiskās bibliotēkas, Latvijas vēstniecības Ungārijā, Etveša Lorānda Universitātes un Igaunijas vēstniecības Ungārijā sadarbības rezultātā.

No kreisās: Etveša Lorānda Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes dekāna vietnieks Ferencs Pals; fakultātes dekāns Tamāzs Deže, Latvijas Universitātes mācību prorektors Andris Kangro, Latvijas vēstniece Ungārijā Veronika Erte, LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore Venta Kocere, Igaunijas vēstniecības Ungārijā konsuls Tīna Tarkus, Tallinas Universitātes profesors Raimo Pullats un Latvijas vēstniecības Ungārijā 3. sekretārs Raitis Adamsons

Budapeštā dzīvojošais latvietis Andris Lasmanis

Šajā akadēmiskajā gadā ELTE studē ap 33 000 studentu. Universitāte īpaši lepojas ar to, ka tajā var apgūt ap 60 pasaules tautu valodas. Kopš 1991. gada ir iespēja mācīties arī latviešu valodu, lai atbalstītu latviešu valodas mācīšanu un pastiprinātu Latvijas interesi latviešu valodas kā akadēmiska mācību priekšmeta nostiprināšanā.

Izstādes atklāšanas laikā ELTE Humanitāro zinātņu fakultātes Slāvu un baltu filoloģijas institūtam un bibliotēkai tika pasniegti vērtīgi Latvijas zinātnisko grāmatu dāvinājums (vairāk nekā 100 izdevumu).

Ungārijas izglītības, zinātnes, kultūras apriņķu, diplomātiskā korpusa pārstāvjus un citus pasākuma dalībniekus ar uzrunu sveica **Latvijas vēstniece Ungārijā Veronika Erte**. Ar atklāšanas runām uzstājās **Etveša Lorānda Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes dekāns Tamāzs Deže**, Latvijas Universitātes mācību prorektors **Andris Kangro**, LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore **Venta Kocere** un Tallinas Universitātes profesors **Raimo Pullats**.

Kādreizējā Rīgas liceja pedagoga, baltvācu vēsturnieka un novadpētnieka **J. K. Broces** Baltijai veltīto zīmējumu un aprakstu kolekcijas unikalitāte izpaužas daudzpusīgā un visaptverošā vēsturisko liecību atklāsmē. **J. K. Broces** atstātajā mantojumā ar lielu precizitāti attēloti bijušās Livonijas apdzīvoto vietu skati, pilsētu un lauku iedzīvotāji, dažādas tehniskas ierīces, ģerboņi, zīmogi un monētas.

Sējumus „Sylloge diplomatum Livoniam illustriantium” **J. K. Broce** ir iekļāvis no dažādu arhīvu dokumentiem nozīmētos arhibīskapu, bīskapu, prāvestu, ordeņa mestru, pilsētu un dažādus citus zīmogus un oriģinālu raksta paraugus. Sējumā „Proben von Schriftzugen vom Jahre 1300 bis 1561...” viņš ir apkopojis dokumentu raksta

Latvijas vēstniecībā Ungārijā...

Andris Kangro parakstās Latvijas vēstniecībā Ungārijā viesu grāmatā

paraugus, sākot ar 1300. gadu. Ģeogrāfijai un kartogrāfijai veltīts sējums „Livland am Ende des 18. Jh.“, heraldikai – „Wappenbuch des Herzogthums Liefland“.

J. K. Broces nozīmīgākais darbs „Sammlung verschiedener Liefländischer Monumente...“ aptver desmit āda iesietus sējumus (3130 lpp.; lapu formāts – 33 x 21 cm), kuros ar lielu rūpību un precizitāti attēloti Baltijas muižu, piļu un citu apdzīvotu vietu skati, sabiedriskās celtnes, dzīvojamās ēkas, baznīcas, tilti, pilsētu un lauku iedzīvotāji, to apģērbs, iedzīve un darba procesi raksturojums, dažādas tehniskās ierīces (ūdensvads...), pieminekļi, ģerboņi, zīmogi un monētas. J. K. Broces darba stilam ir raksturīgs tas, ka par zīmētajām pilsētām viņš centies savākt iespējami

daudz liecību – zīmējis nozīmīgākās celtnes, devis pilsētas vēstures aprakstu, ekonomisko un administratīvo raksturojumu, sniedzis ziņas par pilsētas iedzīvotājiem un viņu nodarbošanos.

J. K. Broces kolekcijas popularizēšanā lielu nozīmīgu darbu veic LU Akadēmiskā bibliotēka. 1997. gadā bibliotēkā tika izstrādāts Sorosa fonda un „Open Society Institute” atbalstītais projekts, kura īstenošanas gaitā tika izveidots šīs kolekcijas digitālais arhivs ar augstas kvalitātes elektroniskiem attēliem, restaurēti bojātie sējumi un izveidota attēlu tiešsaistes datu bāze.

J. K. Broces zīmējumu un aprakstu krājums turpina paplašināt Eiropas iedzīvotāju priekšstatus par Latviju un Igauniju. Ar šo izstādi bijusi iespēja iepazīties jau daudzās Eiropas valstīs – Igaunijā,

Polijā, Somijā, Austrijā, Vācijā, Rumānijā, Krievijā, Ukrainā un Lietuvā.

2011. gads bija nozīmīgu jubileju gads Latvijas un Ungārijas divpusejo attiecību vēsturē, – diplomātisko attiecību nodibināšanas 90. gadadiena un diplomātisko attiecību atjaunošanas 20. gadadiena.

Izstādes atklāšanas ceremonijā piedalījās arī studenti, kuri Budapeštā apgūst latviešu valodu, un pasākuma noslēgumā trīs studenti latviešu valodā nolāsīja Leonida Breikša dzejoļi „Ziedošas dienas”.

*Inta Šmitiņa
Foto no LU AB arhīva*

LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore Venta Kocere (vidū) un Etveša Lorānda Universitātes pasniedzēji Aranka Lazhazi un Ričards Petkevičs

Studenti lasa Leonīda Breikša dzeju

Etveša Lorānda Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes galvenā ēka